

løbet af kort tid at være nede på et års sagsbehandlingstid.

Hermed sluttede forhandlingen og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Indfødsretsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

13) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 81:

Forslag til folketingsbeslutning om parrådgivning.

Af Jann Sjørnsen (KRF) m.fl.

(Fremsat 2/2 99).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Frank Jensen):

Kristeligt Folkepartis beslutningsforslag går ud på, at regeringen i næste folketingsår skal fremsætte de nødvendige lovforslag og foretage de nødvendige ændringer af administrative forskrifter med henblik på at sikre alle ægtepar frivillig ægteskabs- og skilsmisserådgivning.

Rådgivningen skal efter forslaget tilbydes af amtskommunerne, der eventuelt kan overlade opgaven til private organisationer. Brugere skal selv betale en vis del af rådgivningens omkostninger.

At det er amtskommunerne og ikke statsamtterne som den almindelige familieretlige myndighed, der skal varetage rådgivningen, begrundes i forslaget bl.a. med, at ægtefæller ikke under en senere sag om f.eks. separation eller skilsmisse skal risikere at blive konfronteret med omstændigheder, som er kommet frem under rådgivningen.

Det fremgår af forslagens bemærkninger, at rådgivningen skal tilbydes alle par, der har

problemer i samlivet, på et så tidligt tidspunkt, at skilsmisse og separation kan undgås. Det er derfor ikke en betingelse, at der f.eks. er taget skridt til ophævelse af samlivet, eller at der i øvrigt foreligger kvalificerede samlivsproblemer.

Jeg tror, at alle kan være enige i det overordnede formål med beslutningsforslaget: at de samlivsproblemer, som de fleste ægtepar jo før eller siden kommer ud for, kan blive løst, således at ægteskabet kan bevares. Det er normalt det bedste for parterne, for deres børn og øvrige familie og for samfundet som helhed.

Alligevel synes jeg, at forslaget giver anledning til en række væsentlige spørgsmål og problemer, som jeg gerne vil uddybe nærmere. For det første forstår jeg bemærkningerne til forslaget således, at den skitserede rådgivningsordning skal indarbejdes i den familieretlige lovgivning.

Dér mener jeg ikke at ordningen i givet fald vil høre hjemme. Det skyldes, at rådgivningen ikke specifikt knytter sig til spørgsmål, som ægteskabsloven regulerer, herunder separation.

Og skilsmisserådgivningen skal som nævnt også og vel navnlig ydes på et meget tidligt tidspunkt, således at samlivsproblemer så vidt muligt kan løses, før de udvikler sig til noget mere alvorligt. Det understreges også af, at det som nævnt er amtskommunerne og ikke de familieretlige myndigheder, der skal varetage rådgivningen.

Jeg mener derfor, at ordningen i givet fald må høre hjemme i en helt anden lovgivning. Det synspunkt gav den daværende justitsminister også udtryk for i 1994 under behandlingen af et tidligere lovforslag om parrådgivning, som er omtalt i beslutningsforslagets bemærkninger.

Ordningen måtte i givet fald også drøftes nærmere med amtskommunerne, bl.a. med henblik på en belysning af de økonomiske konsekvenser. Det er jo en meget omfattende opgave, man her lægger op til at påføre amterne.

Et andet spørgsmål vedrører afgrænsning af, hvem der skal være berettiget til rådgivning. Forslaget omfatter kun ægtefæller. I lyset af den ligestilling mellem ægtepar og registrerede partnere, som lov om registreret partnerskab er udtryk for, måtte en rådgivningsordning efter min opfattelse i hvert fald også omfatte registrerede partnere.

Og man kan spørge, hvorfor ordningen ikke også skal gælde for papirløse samlevende par. De kan jo have lige så alvorlige problemer som

ægtefæller og en lige så anerkendelsesværdig interesse i at få dem løst, ikke mindst af hensyn til de børn, som der jo bliver stadig flere af i disse parforhold.

Her er der altså også et problem, som der må ses nærmere på, og som i givet fald næppe kan undgå ganske markant at ændre de i sagens natur allerede usikre økonomiske forudsætninger, som forslaget bygger på.

Endelig vil jeg gerne pege på de muligheder, som allerede i dag eksisterer for, at bl.a. ægtepar kan få rådgivning med henblik på løsning af samlivsproblemer. Der er jo nemlig allerede i vidt omfang ordninger til rådgivning for dem, der ønsker hjælp til løsning af sådanne problemer.

For det første er der hele den generelle bestemmelse i § 3 i lov om social service, som indebærer, at enhver har ret til at få gratis rådgivning i sin kommune. For ægtepar med samlivsproblemer er der altså allerede efter den bestemmelse mulighed for at få hjælp til løsning af deres vanskeligheder.

Der er som bekendt også mulighed for at få hjælp og rådgivning ved henvendelse til en præst.

Endvidere findes der, som det også er anført i forslagens bemærkninger, den selvejende institution Ægteskabs- & Skilsmissehjælpen, som yder et stort og til dels offentligt finansieret arbejde i form af terapi og rådgivning m.v. for at bevare truede ægteskaber.

Endelig skal jeg pege på, at der i lov om forældremyndighed og samvær findes bestemmelser om børnesagkyndig rådgivning. Her er der som bekendt navnlig tale om rådgivning i forbindelse med uenighed om forældremyndighed eller samvær, men selv om rådgivningen altså primært fokuserer på en løsning af de problemer, der vedrører parrets børn, vil rådgivningen i sagens natur også ofte berøre de underliggende problemer mellem forældrene.

Det er velkendt, at der har været gjort meget ud af den børnesagkyndige rådgivning, bl.a. i form af en forsøgsordning i Københavns Statsamt, den såkaldte mediation, og i Københavns Overpræsidium og Vejle Statsamt en forsøgsordning, der er baseret på en udvidet børnerådgivning.

Forsøgsordninger, der nu er afsluttet, vil i foråret blive undergivet en nærmere evaluering, og jeg vil herefter overveje spørgsmålet om, hvorvidt rådgivningsordningen efter loven generelt bør justeres.

Der er altså allerede i dag betydelige muligheder for hjælp og rådgivning i anledning af samlivsproblemer. Så jeg savner en nærmere begrundelse for, hvorfor disse ordninger, evt. i justeret form, ikke er tilstrækkelige, og altså også for, hvorfor der nu skal indføres en helt ny og givetvis meget omkostningskrævende rådgivningsordning.

Lad mig til sidst gentage, at jeg har stor respekt for de principper, som Kristeligt Folkeparti, i øvrigt meget omhyggeligt og gennearbejdet, har gjort rede for i sit beslutningsforslag. Det mener jeg er meget anerkendelsesværdigt. Men som jeg har forsøgt at gøre rede for, rejser forslaget efter min opfattelse altså også en række væsentlige spørgsmål og problemer, som der i givet fald må ses nærmere på, og det er jeg selvsagt indstillet på at gøre i drøftelser under det udvalgsarbejde, der nu skal finde sted med baggrund i forslagens overførelse til et af de stående udvalg her i Folketinget.

(Kort bemærkning).

Jann Sjørnsen (KRF):

Jeg må selvfølgelig forstå justitsministerens tale sådan, at regeringen afviser forslaget, og at man bl.a. – ud over at man godt forstår de positive intentioner hos Kristeligt Folkeparti – gør det, fordi man er i tvivl om, hvorvidt der er behov for det, som Kristeligt Folkeparti foreslår.

Her vil jeg godt på det tidspunkt i debatten, som vi er nået til nu, sige, at det i hvert fald undrer mig lidt, at justitsministeren bruger det argument i sin afvisning, for regeringen fremsatte jo selv i 1994 et tilsvarende forslag, som gik ud på en frivillig parrådgivning, men som kun nåede til første behandling i Folketinget, hvorefter det forsvandt ud i den blå luft, havde jeg nærsagt, og hvor vi nu tager tråden op i dag.

Så det, som jeg synes det i virkeligheden kunne have været interessant at høre, er, hvad der har fået regeringen til at ændre holdning fra 1994, hvor man rent faktisk fremsatte et forslag om frivillig parrådgivning, og til i dag, hvor man mener, at der måske ikke er behov for det.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Else Marie Mortensen som ordfører.

Else Marie Mortensen (S):

Jeg må medgive – som justitsministeren også har gjort – at forslagsstillerne har gennearbejdet det her beslutningsforslag ganske grundigt. Og i den socialdemokratiske gruppe har vi me-

get sympati for den del af forslaget, der handler om at give folk, der er i krise, en så god professionel rådgivning, at de venter med at tage afgørende, determinerende skridt vedrørende deres parforhold, til vredesfasen i krisen er gennemlevet og de nærmer sig en ny orienteringsfase i parforholdets krise.

Når det er sagt, er det også vores opfattelse, at der i forslaget bemærkninger og begrundelser anvendes nogle præmisser, som vi ikke mener holder:

Forslagsstillerne begrundet forslaget med den høje skilsmisseprocent og henleder også opmærksomheden på, at den obligatoriske rådgivning i forbindelse med skilsmisser blev ophævet i 1989.

Det er rigtigt, at der er en stor andel af de indgåede ægteskaber og parforhold, som ender i skilsmisser. Det er imidlertid også en kendsgerning, at den forholdsmæssige andel af par, der vælger skilsmisser, har været faldende igennem de seneste 10 år. Det skyldes, at antallet af vielser har været stigende fra 31.132 i 1987 til 34.163 i 1997, samtidig med at det faktiske antal skilsmisser har været faldende fra 14.381 i 1987 til 12.848 i 1997.

Der er altså tale om et relativt fald i skilsmisser i forhold til indgåede ægteskaber fra 46,2 pct. til 37,6 pct.

Samtidig ændres tidspunktet, hvor folk vælger skilsmisse, idet der relativt set ikke er nær så mange skilsmisser i ægteskabets første 3 år nu, som der var for 10 år siden. Der er faktisk tale om et fald fra 14,2 pct. af samtlige skilsmisser til 12,8 pct.

Der er mange hypoteser om, hvorfor denne udvikling finder sted. Jeg har den personlige opfattelse – men den tror jeg mange deler – at tendensen kommer af, at unge mennesker i dag venter nogle år med at gifte sig. De flytter sammen, og så prøver de de udfordringer og forpligtelser, der knytter sig til et samliv, inden de gifter sig, og så holder ægteskabet altså længere.

Med de tal vil jeg ikke bortforklare, at der stadig væk er nogle problemer i forbindelse med uoverensstemmelser i parforhold, især problemer, der rammer børn. Jeg vil blot påpege, at tidens almindelige tendens er en reaktion i form af færre skilsmisser i forhold til den aktion, der fandt sted, da antallet af skilsmisser toppede for 15-20 år siden.

Som jeg nævnte, har vi en dyb erkendelse af, at der er behov for hjælp til par i krise og til

parrenes børn. Det helt forfærdelige er blot – og det er jo en kendsgerning, som alle professionelle i mange sammenhænge har erkendt, f.eks. lærere i forbindelse med forældrekonsultationer og medarbejdere i krisecentre og i den børnesagkyndige rådgivning – at de tilfælde, hvor rådgivning er mest tiltrængt, ofte er de tilfælde, hvor det er sværest at få folk til at komme og modtage rådgivningen. Det kræver mindst to at skilles, og det kræver mere end en at forliges.

Det er muligt, at der skal være bedre rådgivningstilbud til rådighed, end der er nu, men vi føler os ikke helt overbeviste om, at beslutningsforslag nr. B 81 er svaret. Men vi håber, at folk bliver bedre til at bruge bl.a. de muligheder, som justitsministeren har opregnet, og det kunne måske være en god idé med en eller anden form for oplysningskampagne om de eksisterende rådgivningsmuligheder.

På den baggrund kan vi ikke støtte det foreliggende beslutningsforslag.

(Kort bemærkning).

Jann Sjusen (KRF):

Fru Else Marie Mortensen sagde ganske rigtigt, at det kræver mindst to at skilles og mere end en at forliges, og det synes jeg sådan set meget godt rammer nogle af de problemer ind, som ægtefolk kan stå over for.

Det, som jeg synes er vigtigt at fremhæve i forbindelse med Kristeligt Folkepartis forslag i dag, er jo, vi ønsker at sætte ind med en tidlig rådgivning, før hele korthuset braser sammen, havde jeg nær sagt, og man er dér, hvor man skal skilles, og hvor man ikke kan forliges længere.

Det synes jeg er den helt principielle forskel, også med hensyn til det forslag, regeringen kom med i 1994. Og jeg kunne meget godt tænke mig at høre Socialdemokratiet her på talerstolen i dag tilkendegive, om ikke det skal være Kristeligt Folkepartis forslag, som skal bruges, så i hvert fald at der bør ske noget på området her. For selv om der er sket et relativt fald i antallet af skilsmisser i de sidste år – og gudske lov for det – så er der dog trods alt stadig væk over 12.000, der bliver skilt.

Og erfaringerne fra bl.a. det dygtige arbejde, der gøres i Ægteskabs- & Skilsmissehjælpen, er jo rent faktisk, at tidlig rådgivning nytter. Den skaber nyt liv i ægteskaber, som ellers er gået mere eller mindre døde. Og i forhold til den forebyggelsespolitik, som bl.a. Socialdemokratiet står for på mange andre områder, synes jeg

derfor, at det ville være velgørende at høre fra fru Else Marie Mortensen her i dag en lidt mere offensiv indstilling til det at gøre noget for at få nedbragt det høje skilsmissetal.

(Kort bemærkning).

Else Marie Mortensen (S):

Jeg er fuldstændig enig i, at de tal, vi ser, er voldsomme – det er mange – men det, som jeg synes vi skal have noget mere snak om, og det kan vi jo få i forbindelse med udvalgsarbejdet til det her beslutningsforslag, er den målgruppedefinition, der nu kommer ind, og her kunne den tidlige rådgivning af par, der er kommet i en eller anden mindre krise, være et meget godt afsæt at tage.

Men jeg mener også, at vi skal snakke om succeskriterier, for der findes rent faktisk gode skilsmisser. Det er ikke alle skilsmisser, der er ulykkelige, og det er ikke Socialdemokratiets opfattelse, at man for enhver pris skal bevare enhver form for ægteskaber i dette land. Er succeskriteriet gode skilsmisser, eller er det ægteskaber, der er bevaret for enhver pris, eller er det bare at få glade børn ud i den anden ende?

Sådan nogle ting mener vi er afgørende vigtige for overhovedet at gå ind i en snak om, hvilke løsninger der er på de her problemer. Og jeg vil stadig væk foreslå, at der sættes ind med mere oplysning om, hvilke rådgivningsmuligheder der rent faktisk er i dag.

I øvrigt synes jeg, det er ganske tankevækkende, at der engang var en psykolog i et undervisningsforløb, som sagde til mig: Al rådgivning er i virkeligheden noget svært noget, og der er masser af undersøgelser, bl.a. amerikanske undersøgelser, som viser, at en god snak med en nabo kan have nøjagtig den samme gode effekt som et langvarigt dybdeterapeutisk forløb.

(Kort bemærkning).

Jann Sjørnsen (KRF):

Jeg er helt enig med fru Else Marie Mortensen, når hun siger, at en lang snak med en nabo kan være bedre end et langvarigt, dybtgående terapeutisk forløb. Problemet er bare, at vi ikke taler ret meget med vores naboer i dag, og problemet er, at der er virkelig mange ægtepar, som ikke har nogen, som de faktisk føler at de kan tale med om de her problemer. Det er det meget alvorlige problem ikke bare i forhold til skilsmissetallet, men i det hele taget i vores samfund, at vi går og hytter vores eget skind i

stedet for at tale med hinanden, både ægtefæller og naboer og gode venner. Hvis vi gjorde dét, kunne vi løse mange flere problemer. Heri er jeg fuldstændig enig med fru Else Marie Mortensen.

Når det gælder de gode skilsmisser, bryder jeg mig egentlig ikke så meget om det begreb, for jeg tror, at alle kommer ud af en skilsmisse med nogle følelsesmæssige ar, som det kan være meget svært at få lægt.

Men vores forslag tager jo ikke sigte på, at man overhovedet ikke under nogen omstændigheder skal kunne få lov til at få skilsmisse. Der er nogle, for hvem ægteskabet går definitivt i stykker, og hvor skilsmissen er den sidste udvej, om end den ikke synes at være den optimale udvej. Det må vi bare erkende. Men med de store menneskelige, men i og for sig også økonomiske omkostninger, der følger i kølvandet på skilsmisserne, må det da være vigtigt for os at sikre, at der sættes ind med en indsats, som dog gør, at antallet af de skilsmisser, der så bliver, minimeres. For jeg tror, at de færreste skilsmisser, hvis overhovedet nogen, er såkaldte lykkelige skilsmisser – for at bruge et andet begreb, der somme tider bliver brugt i debatten.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Karen Rønde som ordfører.

Karen Rønde (V):

Venstre kan tilslutte sig intentionerne bag beslutningsforslaget. Venstre er enig med Kristeligt Folkeparti i, at der desværre er for mange skilsmisser.

Ægteskabet og familien er et centralt led i det danske kulturmønster og i det danske samfund, og Venstre lægger stor vægt på, at der værnes om ægteskabet, og at der gøres mest muligt for at skabe nogle ydre rammer for familien, som betyder, at ægteskabet og familiesammenholdet kan bevares.

Jeg tror, langt de fleste af os har den opfattelse, at det er lykkeligt, hvis et parforhold, der er ved at gå i opløsning, ved hjælp af rådgivning kan blive ved med at holde. For kærlighed er ikke en forbrugsvare, og et samliv og et ægteskab er noget, man som partner skal værne om og gøre en aktiv indsats for at få til at fungere, og som man naturligvis skal kæmpe for.

Som fru Else Marie Mortensen var inde på i sin ordførertale, er antallet af skilsmisser heldigvis faldet med 10 pct. over en 10-årig periode, selv om antallet af vielser er steget med over

10 pct. Så det går heldigvis i den rigtige retning. Og som de tidligere talere også har været inde på, må vi huske på, at en skilsmisse i visse tilfælde kan være den bedste udgang for både børn og forældre.

Og i Venstre lægger vi afstand til et behandlersamfund, hvorfor rådgivning som udgangspunkt bør tilbydes i privat regi. Det kan ikke være statens opgave at påtage sig parrådgivning. Hvis et par ønsker rådgivning enten i forbindelse med det almindelige samliv eller ved overvejelser om opgivelse af samlivet, bør de selv opsøge det. Et parforhold eller en mangel på samme må ikke opfattes som et socialt problem. Der er jo tale om, at to voksne mennesker indgår en aftale om at formalisere deres samliv, når de indgår et ægteskab, og senere eventuelt om at ophæve det.

Så Venstre finder intentionerne bag beslutningsforslaget særdeles sympatiske, men vi er skeptiske over for selve forslaget.

(Kort bemærkning).

Jann Sjørnsen (KRF):

Jeg er da glad for, at fru Karen Rønde på Venstres vegne kan tilslutte sig intentionerne bag Kristeligt Folkepartis forslag, men jeg synes alligevel, det er lidt utroligt, at man også her ligesom lader privatiseringsbølgen slå ind, når det gælder noget så fundamentalt som et forsøg på at bevare ægteskabet. For uanset at man kan søge rådgivning i privat regi – og det er jo forment, og det har Folketinget faktisk også støttet, f.eks. via Ægteskabs- & Skilsmisshjælpen – må man dog sige, at det, at ægteskaber går i opløsning, og det, at forældre flytter hver til sit og mere eller mindre deler børnene, jo faktisk også får nogle samfundsmæssige konsekvenser. Det får i virkeligheden også konsekvenser i økonomisk retning – hvis den term måske bedre forstås af fru Karen Rønde – og derfor kan man sige, at samfundet ikke kan være ligeglad med, hvor højt eller lavt skilsmissetallet er, ud over at vi rent faktisk gerne vil hjælpe mennesker til at komme på ret køl igen også i forhold til deres ægteskab.

Så derfor må jeg spørge, om det i virkeligheden ikke er privatiseringsideologien, havde jeg nær sagt, der tager overhånd her i forhold til Venstres holdning, når man siger, at det alene skal foregå i privat regi, og så kan vi fra det offentlige side sådan set bare lade det sejle afsted.

(Kort bemærkning).

Karen Rønde (V):

Nej, der er slet ikke tale om privatiseringsideologien her; der er tale om et menneskesyn, der går ud på, at man selv må tage ansvaret. Når man indgår et ægteskab eller en anden form for samliv, må man selv tage ansvaret for og kæmpe for, at det fungerer.

Og med hensyn til, at man kan få brug for hjælp eller støtte, også som enlig, kan jeg måske stille spørgsmålet: Hvor går grænsen for, hvem der skal have statslig støtte til hjælp? Skal det være enlige, eller skal det alene være dem, der gerne vil finde en partner, eller skal det være registrerede partnere, osv.? Hvor går grænsen?

Og dér mener vi i Venstre, at man selv må tage ansvaret for et samliv eller et ægteskab, og har man brug for rådgivning på et eller andet tidspunkt i sit liv, må man selv opsøge den.

(Kort bemærkning).

Jann Sjørnsen (KRF):

Jamen hvis man gennemfører det princip konsekvent og fuldt ud, som bliver nævnt her, betyder det jo, at masser af de tilbud om rådgivning, som der i dag er fra det offentlige side med hensyn til sygdomsforebyggende foranstaltninger – og for den sags skyld også over for folk, som er psykisk syge – godt kunne dropes, for så er det dybest set folks private sag, og de må selv tage ansvaret for deres liv. Og dér synes jeg kæden hopper af hos Venstre, når det gælder spørgsmålet om, hvorvidt vi som samfund har et ansvar for eller, vil jeg hellere sige, en interesse i, at så mange ægteskaber som overhovedet muligt bliver bevaret.

Vi ønsker ikke at tage ansvaret fra nogen, og vi ønsker ikke at pålægge nogen at tage imod rådgivning, vi ønsker bare, at tilbudet skal være der. Så kan de, der vil bruge det, tage imod det, og vil de oven i købet betale noget for det, kan de gøre dét. Det synes jeg som minimum vi skylder de folk i vores samfund, som har forpligtet sig over for hinanden og måske også over for nogle børn.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Pernille Sams som ordfører.

Pernille Sams (KF):

Det Konservative Folkeparti er enigt i holdningen bag det her forslag. Vi ønsker at styrke både ægteskabet og familien og familiens muligheder for at klare kriser. Vi mener, at fami-

lien er en utrolig vigtig del af det enkelte menneskes fundament, et bærende element i vores hverdag og en meget vigtig del af børns tryghed i deres opvækst.

Men om denne holdning så skal føre til, at der oprettes en skatteyderbetalt rådgivning, som det her foreslås, er vi langt mere betænkelige ved. Det er jo en form for genoplivning af statsamternes mægling, ganske vist i en anden form, men den var i hvert fald ikke nogen udpræget succes, og der var ikke mange, der savnede den, da den blev afskaffet.

Det anføres, at den rådgivning, som eksisterer i dag, er en succes, bl.a. fordi halvdelen af de par, som har været i rådgivning, har valgt at blive sammen. Men det er vel nogenlunde det samme tal for de par, som ikke har været i rådgivning. Her er andelen af ægtefolk, der bliver sammen, jo også højere, så det skyldes næppe, at de mennesker, der søger rådgivning, har større problemer. Statistik er jo en mystisk sag, som man kan få meget ud af. Alle ægteskaber har deres op- og nedture.

Tværtimod må man vel sige, at de, der søger rådgivning, har vist en ualmindelig god vilje til selv aktivt at løse deres samlivsproblemer. Og der er jo allerede adskillige muligheder for rådgivning. Det skal man have in mente, når man diskuterer det her forslag. Det er jo ikke et spørgsmål om at etablere rådgivning. Man kan jo i dag få rådgivning alle mulige steder.

Et andet problem ved forslaget er dets manglende afgrænsning. Hvor små må et ægtepars problemer være, før de har ret til at få skatteyderbetalt rådgivning med det usikre udfald, sådan noget altid vil have? Og hvad med papirløse samlevere, hvad med kærestere, og hvad med homoseksuelle? Hvor går disse grænser?

Vi er enige i, at mange samlivskriser sikkert kan afhjælpes ved, at parterne snakker sammen. Vi er også enige i, at et lavt skilsmissetal generelt set er et gode. Men det er naturligvis ikke et ubetinget gode. Det er ikke i sig selv en succes, for der vil altid være ægteskaber, som fungerer så dårligt, at skilsmisse bliver den mindst ringe løsning, selv for børnene.

Det kan måske lyde hårdt, men sådan er virkeligheden af og til, og det kan hverken Folkeetingets gode vilje eller nok så professionel terapi ændre på. Voksne mennesker skal have den mulighed, det er at træffe beslutning om at blive skilt, hvis det er det mindst ringe i situationen.

I Det Konservative Folkeparti er vi derfor ikke umiddelbart parate til at oprette skatteyderbetalt parrådgivning til alle, og vi synes ikke, det skal være en ny statslig udgiftsopgave, som skatteyderne nu skal pålægges. Det er og bliver nu engang folks egen beslutning, om de vil lade sig skille eller ej, og vi opfatter ikke samlivsproblemer som en sygdom, der pr. automatik må påkalde sig samfundets omsorg.

Og man skal nok passe på med at tro, at man kan lovgive sig ud af alle problemerne, og hvor megen sympati vi end har for denne idé om at få folk til at gå i parterapi, mener vi ikke, at det er en statslig opgave at finansiere det.

Vi er åbne over for at se på alternativer, f.eks. at den selvejende institution Ægteskabs- & Skilsmissehjælpen kan få bedre muligheder for at blive landsdækkende, eller hvad ved jeg, og som jeg har sagt, er vi positive over for holdningen, men vi er meget betænkelige ved bl.a. de økonomiske konsekvenser af det foreliggende forslag, og vi kan ikke umiddelbart stemme for det, som det foreligger.

(Kort bemærkning).

Jann Sjursen (KRF):

Økonomien kan vi altid forholde os til, og jeg skal da medgive, at det er et forslag, som koster penge. Det fremgår også af beslutningsforslaget. Men hvis vi endelig skal se på det økonomiske aspekt, og det kan vi godt – jeg synes, det menneskelige aspekt er det vigtigste, men hvis vi endelig skal se på det økonomiske aspekt – hvad koster så ikke de mange skilsmisser, der er? Hvad betyder det f.eks. ikke for boligområdet, at så mange flere måske har brug for egne lejligheder osv. på grund af skilsmisse?

Det tager vi med; det vil vi også godt være med til at støtte fra Kristeligt Folkepartis side, men hvis vi skal gøre de økonomiske omkostninger op i cool facts, er jeg ikke i tvivl om, at hvis man bare kunne redde en brøkdel af de 12.000 ægteskaber, der hvert år bliver til skilsmisser, så var der måske i virkeligheden sparet mere, end det koster at oprette det tilbud, som vi her lægger op til fra Kristeligt Folkepartis side.

For det andet er det vigtigt for mig at understrege – for det lyder, som om vi vil tvinge folk til at blive sammen for enhver pris: Hvis folk vil skilles, så har de den mulighed, og så skal de gøre det. Og det kan også være den mindst ringe udvej, som fru Pernille Sams siger; det vil jeg godt understrege. Men hvis folk, inden de når

så langt som til at tage skridt til at blive skilt, selv kan se, at det måske kunne være godt at få nogle til at hjælpe sig til at fortsætte samlivet, og er villige til det, hvorfor skulle vi så ikke sikre, at de får den mulighed?

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Anne Baastrup som ordfører.

Anne Baastrup (SF):

Jeg skal undlade at svinge mig så højt op, som nogle af de foregående ordførere har gjort.

SF finder som udgangspunkt, at det er en god idé med tidlig rådgivning til par, der står i en krise, som kan ende i en skilsmisse, og vi er enige med justitsministeren i, at en sådan rådgivning på samme måde skal kunne ske over for registrerede partnere og papirløse ægteskaber. Og vi er enige i, at det skal være en tidlig rådgivning, og det var også en af vores begrundelser for, at vi ikke umiddelbart syntes, den forhenværende justitsministers forslag fra 1994 var en specielt god idé.

SF har tidligere støttet Ægteskabs- & Skilsmisshjælpen i København og støttet udbygningen i Aalborg og finder, at de metoder, som denne rådgivning benytter sig af, tilsyneladende bærer frugt. Imidlertid er vi tvøvende over for den konstruktion, som De Kristelige forslag lægger op til.

En af årsagerne til, at De Kristelige ikke går ind for Ægteskabs- & Skilsmisshjælpen, står jeg lidt uforstående over for, men en af grunde til, at statsamtene ikke anvendes, er bl.a. et eller andet med notatpligt.

Jeg har svært ved at se, hvorfor en amtskommune ikke skal have en eller anden notatpligt. Det er jo, fordi konstruktionen har været sådan i det oprindelige forslag.

Så det halter lidt med den organisatoriske placering i det her forslag.

Samtidig må vi jo erkende, at erfaringerne fra de to statsamter viser, at der ikke er den voldsomt store søgning. Spørgsmålet må derfor være, om bare et par rådgivningscentre i Jylland og et par på øerne ikke vil være tilstrækkeligt. Skal det nødvendigvis være i hvert amt, man skal give en sådan rådgivning?

Ægteskabs- & Skilsmisshjælpen i København har jo også over for SF peget på muligheden for, at man kan tage et stykke længere væk fra sit hjem for at være helt sikker på, at der rent faktisk er en reelt anonym rådgivning.

Som det forhåbentlig fremgår, vil SF ikke på forhånd afvise forslaget, men vi vil bruge udvalgsarbejdet til at få indsamlet informationer.

Som bekendt har Mødrehjælpen jo sammen med bl.a. Foreningen Far foreslået et projekt, hvor mediation skulle være omdrejningspunktet.

Der er således en del røre på området, og spørgsmålet for SF vil derfor ikke være, om der er brug for parrådgivning, men mere, hvordan vi skal tilrettelægge den organisatorisk.

Kristeligt Folkeparti foreslår en vis egenbetaling, og Ægteskabs- & Skilsmisshjælpen har jo sin form for egenbetaling, og egenbetaling har ikke på forhånd nogen betydning for vores holdning til forslaget. Vi synes, den måde, man har gjort det på i Ægteskabs- & Skilsmisshjælpen, umiddelbart har været en meget god metode til at sikre, at det er seriøse henvendelser, man får.

Og da hr. Søren Søndergaard fra Enhedslisten ikke kan være her, skal jeg hilse fra ham og sige, at Enhedslisten er relativt positiv over for forslaget og villig til at drøfte det i udvalget.

Christian H. Hansen (DF):

Dansk Folkeparti er en stor tilhænger af kernefamilien og mener, at når man indgår et ægteskab, har man også nogle forpligtelser over for hinanden, men der kan i et ægteskab opstå konflikter af den ene eller anden art.

I Danmark ser vi stadig et stort antal skilsmisser. Det er, som om ansvarsbevidstheden omkring ægteskabet langsomt er ved at glide ud; man giver simpelt hen alt for let op. Man sætter sig ikke ned i fællesskab og prøver at løse opgaverne.

Det værste er vel nok, at børnene mange gange bliver sorteper. Uanset hvor godt børnene får det, når far og mor er blevet skilt, vil der altid være et tomrum i deres liv fremover.

Forslaget her om parrådgivning finder vi i Dansk Folkeparti er et godt forslag. Hvis man kan konstatere, at man ikke kan komme videre med sine problemer, ikke få dem løst, føler, at det hele er gået i hårdknude, så kan det måske være en god idé at få en tredjepart med ind og være behjælpelig med at løse ens familiære problemer.

Det er så blevet nævnt heroppefra, at man eventuelt kunne snakke med naboen. Men der tror jeg, at en helt uvildig, man ikke har noget kendskab til i forvejen, i mange tilfælde vil være den bedste til at gå ind og løse de her pro-

blemer. Man har da også hørt eksempler på, at det måske netop lige var naboerne, der var skyld i, at der opstod ægteskabelige problemer.

Jeg tror ikke, der er mange, der kan sige sig fri for at have haft nogle samlivskriser, som har virket uløselige. Nogle har heldigvis selv kunnet løse problemerne og fået deres kernefamilier til at fungere igen. Men jeg ved også, at mange af vore præster landet over er villige til at hjælpe folk i sådanne situationer. Jeg kender eksempler på præster, som har løst sådanne problemer, hvor det har betydet, at familien i dag fungerer optimalt som en god og solid kernefamilie.

Men overordnet handler det også for Dansk Folkeparti om ansvarsbevidsthed. Der ligger et ansvar i at sige ja til et andet menneske. Det er ikke kun fest og farver, man siger ja til. Man lover faktisk at elske hinanden i med- og i modgang.

Når der så kommer modgang, er der mange, der giver hurtigt op, og det kan få følger langt ud i familierne.

Derfor kan vi fra Dansk Folkeparti støtte op omkring dette forslag fra Kristeligt Folkeparti om parrådgivning.

Det, som selvfølgelig er vigtigt, er, at denne rådgivning bliver frivillig, som der også er lagt op til i forslaget.

Vi må så under udvalgsarbejdet kigge lidt nærmere på både de administrative og de økonomiske konsekvenser, et sådant forslag vil få.

Men et klart ja til forslaget som et værn om den sunde kernefamilie.

Sonja Albrink (CD):

Med det her forslag ønsker forslagsstillerne at sikre alle ægtepar med problemer i samlivet et retskrav på parrådgivning, og at denne rådgivning skal kunne ydes på et så tidligt tidspunkt, at separation og skilsmisse kan undgås.

I CD har vi sympati for forslagsstillernes motiver. Vi synes også, at familien er meget vigtig, for det er jo familien, der har hovedansvaret for opdragelsen og omsorgen for de kommende generationer, og familien er altså absolut værd at kæmpe for.

Vi er faktisk også enige med forslagsstillerne i, at en tidlig rådgivning nok i højere grad har forudsætningerne for succes end en rådgivning, der sættes ind, når en separation er blevet aktuel.

I CD er vi dog en lille smule skeptiske over for forslagens udformning. For det første er det

kun ægtepar, der skal have ret til parrådgivning. Selv om antallet af ægteskaber, der indgås, har været stigende, er der altså fortsat mange, der lever papirløst sammen. Her er altså en stor gruppe af familier, som lever på nøjagtig samme måde som et ægtepar, og som har nøjagtig de samme problemer, men som man med forslaget ikke ønsker måske at tilbyde den rådgivning. Og der kunne man jo så spørge: Hvorfor egentlig ikke?

Der er al mulig grund til at gifte sig, i hvert tilfælde når man har børn. Men vi bliver også nødt til at forholde os til, at virkeligheden er en anden, og derfor bør de samlevende have samme rettigheder og muligheder.

Et andet vigtigt punkt er, at forslagsstillerne bl.a. henviser til de forsøg, der gennemførtes i Københavns og i Ringkøbing Amt i begyndelsen af 1990'erne. Forslagsstillerne oplyser, at resultatet af forsøget blev beskrevet i et notat, der viste, at en betragtelig del af de deltagende i forsøget besindede sig og gav ægteskabet en ny chance.

Forslagsstillerne glemmer, mener vi i CD, at oplyse, at antallet af de personer, der var interesseret i parrådgivningen, rent faktisk var forsvindende lille, og derfor vil det måske være relevant at vurdere, om et offentligt, formaliseret rådgivningssystem overhovedet har borgerens interesse.

Jeg ved, at den selvejende institution, Ægteskabs- & Skilsmissehjælpen, yder et fremragende arbejde, som også andre ordførere har været inde på, og at man kan fremvise gode resultater.

Derfor bør man selvfølgelig inddrage de erfaringer, som man har gjort her. Især må det være vigtigt at få undersøgt, om de gode resultater måske skyldes, at Ægteskabs- og Skilsmissehjælpen primært opsøges af ægtepar, som har et særlig stærkt ønske om at bevare ægteskabet, og som derfor er mere motiveret for rådgivning. Behovet for rådgivning afhænger naturligvis meget af antallet af par med den særlige motivation.

Forslagsstillernes idé om at henlægge opgaven til amtskommuner frem for statsamterne synes jeg er ulogisk, da familieretlige problemstillinger normalt behandles i statsamterne. Med hensyn til det beskrevne problem og notatpligten må det kunne løses ad en anden vej, hvis der vel at mærke er tale om et reelt problem, men vi er selvfølgelig lydøre over for forslagsstillernes argumenter.

Generelt vil vi altså i CD gerne medvirke til at yde rådgivning for at afhjælpe splittelse af familierne, men vi føler ligesom andre ordførere, at det er vigtigt, at vi får en grundig udvalgsbehandling og en drøftelse af alle disse her problemer, inden vi går videre med forslaget.

Morten Helveg Petersen (RV):

På vegne af den radikale ordfører på området, der ikke kan være til stede i dag, skal jeg sige følgende:

Det Radikale Venstre deler Kristeligt Folkepartis bekymring over familiemønstrets udvikling i den sidste del af dette århundrede.

Vi oplever i stigende omfang, at par bliver skilt og familier brudt op. Mange børn oplever at vokse op i splittede familier, hvilket kan medføre problemer i børnenes senere liv. Rådgivning og støtte kan ofte være en stor hjælp for ægteparrene.

Det Radikale Venstre minder om, at det offentlige gennem det sociale system kan træde til, hvis et par ønsker hjælp i forbindelse med en truende skilsmisse. Det Radikale Venstre er også tryk ved, at både præster og private organisationer kan træde til som samtalepartnere for par i krise.

Vi er derimod ikke tilhængere af, at hvert amt skal være forpligtet til at oprette særlige parrådgivningskontorer. Vi ønsker ikke en yderligere institutionalisering af samfundet. Der må være områder, hvor det civile samfund, dvs. naboer, venner, kolleger og andre, træder i karakter og udfylder den vigtige rolle som samtalepartnere for deres medmennesker. Det offentliges rolle bør ikke overbetones i disse sager.

Derudover skal vi også være realistiske. Voksne, selvstændige mennesker kan i de fleste tilfælde godt selv træffe disse vigtige beslutninger, og i givne tilfælde kan en ærlig skilsmisse være bedre end et dårligt ægteskab.

Alt i alt må Det Radikale Venstre afvise beslutningsforslaget.

Tom Behnke (FP):

Der er ingen tvivl om, at både ægteskab og anden form for samlivsform, herunder også registreret partnerskab, naturligvis er af det gode, hvis det er sådan, at det fungerer. Og der er heller ingen tvivl om, at hvis der ligger nogle hindringer, som Folketinget kan fjerne, for, at folk kan leve lykkeligt sammen, så bør man da i Folketinget se på det.

Det er klart, at hvis en lovgivning er indrettet på en sådan måde, at den er med til at splitte eller ødelægge ægteskaber og samliv, så skal man se på det.

Men der er heller ingen tvivl om, at når det knager i ægteskaberne, når de ikke holder længere, så kan det da godt være, at det er en god idé med rådgivning. Men: I de tilfælde, hvor det er en god idé med rådgivning, ved parterne det godt, og de søger også rådgivning, og de er i øvrigt også klar til at betale den fulde pris for det. Hvorimod de useriøse, ja, der må man nok sige, at uanset om man så lavede dette offentlige tilbud, skatteyderfinansieret betalt rådgivning, ville det ikke hjælpe. Det ville højst hjælpe i en periode, og så ville der igen være problemer. Og så er spørgsmålet: Er det overhovedet det værd?

Nok skal vi gøre, hvad vi kan for at opmuntre til, at man bliver i ægteskaberne. Men hvis man ikke kan, hvis det virkelig er kørt helt, helt af sporet, og man lever som hund og kat, hvorfor så overhovedet yde en indsats for, at de mennesker skal blive sammen?

Hvis de virkelig ønsker at blive skilt, så må de gøre det og tage konsekvenserne af at blive det. Og det er jo så det, man må gøre op med sig selv, når man lever i ægteskab eller et registreret partnerskab: Vil man skilles, eller vil man ikke skilles, og hvilke konsekvenser har det? En af de ting, som jeg måske nok kunne savne hos nogle af borgerne i det her samfund, er evnen til at tage ansvar for deres eget liv, evnen til at tage ansvar for deres egne dispositioner. Når man vælger at indgå ægteskab, så må man også tage de konsekvenser, der følger af det.

Men med alle disse hjælpeforanstaltninger kommer vi jo længere og længere ud i et samfund, hvor man kan vælge fuldstændig frit på alle hylder. Man kan bare kaste sig ud i det ene eventyr efter det andet, og hvis der sker noget, så kommer Kristeligt Folkeparti og samler op og sørger for, at man får nogen rådgivning og nogen hjælp og nogen vejledning, til man kommer på sporet igen.

Men det er ødelæggende. Det er ødelæggende for det, der ligger i alle os mennesker, nemlig at vi bør tage ansvar for vores egne handlinger og dispositioner og tage konsekvensen af dem.

Så sagde ordføreren for forslagsstillerne, hr. Jann Sjørnsen, at når folk bliver skilt, giver det jo f.eks. også boligproblemer. Der er jo samfunds-

mæssige, økonomiske problemer. Ja altså, som jeg ser det, hvis jeg skal følge den linje, som hr. Jann Sjørnsen lægger her, så må vi jo sige, at skilsmisse er en økologisk katastrofe. Det er det jo. Altså når man flytter hver til sit, skal man bruge dobbelt så meget varme, dobbelt så meget lys, dobbelt så meget vand, og når man skal lave mad, er det jo altså – det ved enhver, der har prøvet det, skal jeg hilse og sige – noget billigere at lave mad til to eller til fem for den sags skyld, end hvis man kun skal lave det til én person.

Så alt andet lige: Hvis hr. Jann Sjørnsen skal have et argument med herfra, så er det en økologisk katastrofe, når man bliver skilt.

Ikke desto mindre er det nu engang sådan her i livet, at det er det, der sker. Det sker nogle gange, at man finder sammen med én, hvor det viser sig, at det alligevel ikke var så godt, og så viser det sig i øvrigt også i en række tilfælde, at det så også er bedst, at man går fra hinanden igen og tager konsekvensen af det.

Jeg skulle hilse og sige, at jeg i mit civile job har været i mange situationer, hvor jeg ganske enkelt har været nødt til at anbefale folk at blive skilt, og hvor de ikke er blevet det. Problemerne tårner sig op, og politiet bliver tilkaldt hver eneste lørdag aften. Hver eneste lørdag aften kan politiet komme ud og skille parterne ad. Jeg tror ikke, ægteskabsrådgivning hjælper ret meget i den sammenhæng.

Så altså konkluderende: Fremskridtspartiet støtter ikke beslutningsforslaget.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):
Ordføreren for forslagsstillerne, hr. Jann Sjørnsen.

Jann Sjørnsen (KRF):

Lad mig indledningsvis knytte an til den sidste taler, som fastslog, at når det går galt i livet, så kommer Kristeligt Folkeparti nok og samler op under alle omstændigheder. Altså hvis det bare var sådan, var det ikke så ringe en opgave endda, men det kan selv Kristeligt Folkeparti ikke gøre.

Det, som vi har villet med det her forslag, og som vi i øvrigt vil på en lang række andre områder, når det kokser i livet for os, er måske, at vi som samfund går med til at yde en hjælpende hånd, går med til at yde det, jeg vil kalde aktiv livshjælp, dér hvor livet gør ondt, dér hvor livet går i stykker. For det gør det jo for os. Det gør det for ægtefæller ligeså, og spørgsmålet er,

om vi bare skal vende, havde jeg nær sagt, den anden kind til og hoved til og så lukke øjnene for det, eller vi skal sige: Det kan vi først og fremmest af menneskelige grunde ikke bare se på uden at gøre så meget, som vi nu kan.

Det kan godt være, det er en økonomisk, og det kan også godt være en økologisk katastrofe, som hr. Tom Behnke var inde på. Det synes jeg sådan set ikke er det væsentlige. Det væsentlige er, at der er forbundet nogle store, menneskelige omkostninger med skilsmisse både for voksne og for børn.

Så vil jeg godt sige tak for modtagelsen af beslutningsforslaget her. Som jeg fornemmer det, er der i hvert fald bred støtte til intentionerne i forslaget, og jeg synes også, man må sige, at der da i hvert fald er et ønske om at prøve at se, om man kan forstærke rådgivningen på en eller anden måde, og skal det ikke lige være i Kristeligt Folkepartis aftapning, så måske på anden vis. Jeg synes, det er positivt, hvis det kan blive udkommet af den her debat og behandling i Folketinget om vort forslag om parrådgivning til ægtefæller.

Fru Else Marie Mortensen fra Socialdemokratiet talte bl.a. om en – det fik jeg ikke kommenteret tidligere – oplysningskampagne omkring de eksisterende tilbud og muligheder for rådgivning. Det er vi da fra Kristeligt Folkepartis side bestemt ikke afvisende over for, men jeg synes, specielt når vi taler om servicelovens § 3, som også justitsministeren var inde på i sin tale, der jo her primært er tale om socialrådgivning, og selv om jeg siger: Al ære og respekt for socialrådgiverne, så er de ikke ligefrem eksperter i ægteskabsrådgivning som sådan, og når det gælder den børnesagkyndige rådgivning, som flere ordførere også har været inde på, så har den jo ikke som formål at redde ægteskaber. På det tidspunkt så er, om jeg så må sige, skaden i virkeligheden sket, så hvis jeg skal sige det sådan lidt hurtigt og firkantet, er det sådan set irrelevant i den her sammenhæng, hvor vi taler om en tidlig rådgivning med henblik på i videre perspektiv at kunne bevare ægteskabet og kunne forebygge, at man når den situation, at f.eks. børnesagkyndig rådgivning er nødvendig.

SF's fru Anne Baastrup var inde på det arbejde, som Ægteskabs- og Skilsmisshjælpen har gjort og stadig væk gør både her i København og i Aalborg, og der skal ikke herske nogen tvivl om, at vi i høj grad har ladet os inspirere

af det arbejde, som Ægteskabs- og Skilsmissehjælpen har udført på dygtig vis.

Derfor lægger vi i vores beslutningsforslag op til og vil i virkeligheden meget håbe, hvis det bliver vedtaget, at nogle amtskommuner netop vil bruge Ægteskabs- & Skilsmissehjælpen eller hjælpe dem til at udføre det arbejde, som amterne så bliver pligtige at tilbyde ægtefæller efter vores beslutningsforslag.

Det kan da godt være, at man skal overveje at øge antallet af steder, hvor Ægteskabs- & Skilsmissehjælpen kan tilbyde rådgivning, hvis det er det, der kan blive en fællesnævner her i Folketinget. Men vi mener faktisk, at der i virkeligheden er brug for, at alle amtskommuner tilbyder det og altså gerne ved at lade Ægteskabs- & Skilsmissehjælpen udføre det.

Når vi har valgt at satse på amtskommunerne i stedet for på statsamterne, er det jo, fordi statsamterne primært tager sig af skilsmisser, forældremyndighed m.v., en funktion, som amterne ikke har, og derfor kan de altså efter vores opfattelse ikke »misbruge« notatpligten senere, hvis situationen rent faktisk ender i skilsmisse. Vi ønsker i virkeligheden vandtætte skotter mellem dem, der rådgiver i den ene situation og i den anden situation.

Det er selvfølgelig noget af det, vi kan diskutere og klarlægge under udvalgsbehandlingen. Det er ikke altafgørende, selv om det i hvert fald har været en væsentlig pointe for os, at det er en decideret uvildig rådgivning, som ingen føler man kan komme i klemme på senere.

Jeg synes, at hr. Christian H. Hansen fra Dansk Folkeparti havde nogle rigtige betragtninger i øvrigt omkring ægteskabet, og også han lagde som andre ordførere meget vægt på, at vi også selv må tage et ansvar. Og jeg skal bare bekræfte, at der jo fra Kristeligt Folkepartis side er tale om frivillig rådgivning, og at vi ikke vil tvinge folk til rådgivning som sådan. Den skal jo netop også sættes ind på så tidligt et tidspunkt, at folk selv er motiverede og erkender, at de rent faktisk har brug for andre til at hjælpe for at få løst deres problemer.

Med hensyn til de ordførere, som er inde på afgrænsningsproblemerne, synes jeg sådan set, at vores forslag tegner en rimelig velafgrænset gruppe, nemlig ægtefællerne. Man kan så være uenig i, at det lige præcis skal være ægtefællerne, men i forhold til det forslag, som regeringen kom med i 1994, endte det i hvert fald med, at det også kunne være ægtefæller og ganske vist også registrerede partnere. Regeringen argu-

menterede dengang med, at de samlevende ikke skulle med, fordi det med det her forslag så blev helt ukontrollerbart. Har nogen partier ønsket om det, er der jo selvfølgelig mulighed for at stille forslag om det, men vi synes, at netop gruppen af ægtefæller er særdeles velafgrænset, selv om andre selvfølgelig også kan have tilsvarende problemer.

Med hensyn til behovet, som flere ordførere har været inde på, synes jeg, at i forhold til de forsøgsordninger, der har været gennemført, og som jo altså har rettet sig mod ægtefæller, som har taget skridt til måske at påbegynde en skilsmisseproces, så går vi tidligere ind, sådan som også Ægteskabs- & Skilsmissehjælpen gør det. Ægteskabs- & Skilsmissehjælpen har jo faktisk en relativt lang venteliste. Der står i øjeblikket 100 på venteliste, sådan som det også fremgår af beslutningsforslaget.

Vi tror helt klart fra Kristeligt Folkepartis side, at behovet er der, og at det er langt større end den venteliste, som Ægteskabs- & Skilsmissehjælpen har her i København, for der er mange, der ikke er klar over, at man rent faktisk kan få rådgivning og hjælp til at løse samlivsproblemer.

Hvis vi ser på nabolande som Norge og Sverige, som vi jo ofte sammenligner os med, må man sige, at hvad angår parrådgivning, så ligner Danmark noget nær et uland, og jeg tror ikke, at det skyldes, at vi har mindre brug for den slags her i Danmark, end de har i Norge og Sverige, men ganske enkelt, at vi desværre ikke har prioriteret dette forebyggelsesområde hidtil.

Jeg vil slutte af med at sige, at vi fra Kristeligt Folkepartis side ser vort beslutningsforslag om parrådgivning i forebyggelsespolitisk perspektiv. Kan vi forebygge skilsmisser ved en tidlig indsats, give et tilbud om parrådgivning, så synes vi, at meget er vundet, ikke mindst for de mennesker, som det drejer sig om. Udgangspunktet er her mere end både økonomi og økologi, som hr. Tom Behnke var inde på, nemlig de menneskelige værdier.

Jeg tror ikke på, at der findes ret mange lykkelige skilsmisser, om der findes nogen. Det kan være nødvendigt at komme så langt, og det kan også være nødvendigt ligefrem at rådgive folk til at blive skilt; det skal jeg medgive. Det er en del af virkeligheden, men jeg tror, det trods alt er de færreste, der vil sige, hvis man kunne finde et fornyet grundlag at fortsætte samlivet på gennem rådgivning, at det så ikke vil være at foretrække.

Det tror jeg trods alt, også, som jeg har hørt i debatten i dag, at det er vi grundlæggende enige om. Kan vi nå dertil også gennem offentlige tilbud eller offentligt støttede tilbud som f.eks. Ægteskabs- & Skilsmissehjælpens tilbud, så skal vi gå den vej.

Jeg ser frem til udvalgsbehandlingen, hvor jeg håber, at vi kan nå videre i denne sag på baggrund af Kristeligt Folkepartis forslag i dag, og jeg vil hermed sige tak for modtagelsen af forslaget.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsi-

gelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold).
Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 3. marts 1999, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 17.21
